

A. J. Funke: Veistos "Xid".

Käynti Detroitin taidemuseossa

Kirj. JUKKA PELTOLA

Eräänä päivänä astuskellessani kaupungilla, vailla mitään päämäärää, huomasin äkkiä kadun vastakkaisella puolella olevassa muhkeassa graniittirakennuksessa portin päällyskiveen hakatun kirjoituksen "Detroit Museum of Art". Päätin astua sisään katsomaan ja ihailemaan sen ihmeellisyyksiä.

Sisäänkäytyäni läksin astelemaan laajan museosalin oikealle laidalle. Pian huomasin jatkavalla jaluksella seisovan pronssi-veistoksen, joka heti ensi silmäyksellä kiinnitti huomioni. Lähemmäksi käytyäni huomasin jaltustassa kirjoituksen "Labor, supported by Science and Art". (Työ, tieteen ja taiteen tuke-

mana). Tuon kirjoituksen luetuani heräsi kiintymykseni yhä enemmän tuohon mahtavaan veistokseen. Vetäydyin etäämpänä olevalle pehmeäksi päällystetylle penkille oikein perinpohjaisesti tarkastellakseni tuota merkillistä taideluomaa.

Ja kiinnitettyäni katseeni siihen, muistui mieleeni, kuinka monissa museoissa ja taidegallerieissa käydessäni olin aina ikävoinyt nähdä työn omalla, sille kuuluvalla paikallaan. Tuossapa se nyt istuu valtaistuimellaan, maailman ja ihmiskunnan herrana ja valtiaana, tiede ja taide henkivartioineen. Siinä se istuu maailman todellinen luoja ja valtiias, ei tyhjän korskeana.

mutta silti ylväänä, sen kasvoista ei loista kuten hirmuhallitsijan, viha, kosto ja sorronhalu, vaan äly, päättäväisyys ja oikeudenmukaisuus.

Todellakin mestariteos, varmastikin maailman parhain ja suurin taideluoma, päätelin itseskeni. Tuo on selvästikin ja kiistämättä päämäärämme, tuon asteen saavuttaminen on maailman luokkatietoisien proletariaatin yhteinen pyrkimysperä.

Niin — siinä nyt näen saavutuksemme — mutta vain kuvannollisesti esitettyinä — ei vielä todellisuutena. Mutta ylevän vaikutuksen se sittenkin teki. Ajattelin — kuinka paljon rohkeutta, voimaa ja innostusta luokkataistelu käyvä köyhälistö voisikaan itselleen ammentaa, jos se joka hetki muistaisi ja käsittäisi taistelunsa kautta saavutettavan päämäärän ja tuloksen niin suurenmoisena ja elävänä, kuin taiteilija tuossa veistoksessaan sen meille esittää.

*

Puolisen tuntia katseltuani tuota mahtavaa veistosta, läksin hyvissä toiveissa kiertämään museota. Mutta lukuunottamatta vanhan ajan kreikkalaisia voimaa ja kauneutta esittäviä veistoksia, joita näin kyllä useita ja arvokkaitakin, sekä muutamia historiallisia kokoelmia kuin myöskin belgialaisen Meunierin pronssiveistoksia, löysin ainoastaan tyhiä, mautonta korua, joka kylläkin oli täydellistä siinä suhteessa, että se oli heijastusta porvariston henkisestä köyhyydestä. Varsinkin osastossa, missä oli amerikalaisen taiteilijain maalauksia, olivat luonnosta ja ihmisistäkin otetut aiheet taiteilijain käsissä aivan kokonaan

epäonnistuneet. Niistä ei heijastunut mitään kauneutta, ei mitään tunnelmaa niistä voinut imeä, puhumattakaan että he olisivat edes yhtäkään maalausta yrittäneet pyhittää työn voimalle ja kunnialle.

Turhaan hain myöskin n. k. industrialistisia taiteita, vaikka tällaisen suuren teollisuuskaupungin museossa olin toivonut edes näytteitä niistä löytyvän.

Köyhälistön voimat eivät ole vielä ulottuneet niin pitkälle, että se olisi painanut sielunelämänsä leiman suuremmissa määrin taiteisiin. Vaikkakin melkein kaikki taiteilijat ovat olleet työläisiä, niin heidän täytyvä palvelulla leipäpalansa takia valtaloukan taidemakua ja prostitueraata itsensä henkisesti. Ne harvat, jotka ovat yrittäneet pyhittää taideluomansa työväenluokalle, on pian nälkä ajanut ulos ateliereistaan sen tähden, ettei heidän taidettaan nykyisessä yhteiskunnassa tunneta, sitä vähemmän tunnustetaan.

Mutta vielä kerran siivotaan tuo porvarillinen romu taidemuseoista ja tilalle luodaan todellista taidetta: industrialistiset taiteet, uudenajan työläinen koneineen ja todelliset kauneustaitteet. Ja tämä tapahtuu silloin, kun on tapahtunut yhteiskunnallinen kumous todellisuudessa. Aivan kuin tuo työn kunninkuutta kuvaava taideveistos esitti — silloin palvelevat tiede ja taide yksinomaan työtä ja ylistävät sen kunniaa. Näin päätelin kun pois lähtiessäni ikäänkuin itseäni lohduttaakseni siitä tyhjyydestä, mitä olin katellut, heitin viimeisiä silmäyksiä tuohon suuremmoiseseen taideveistokseen.